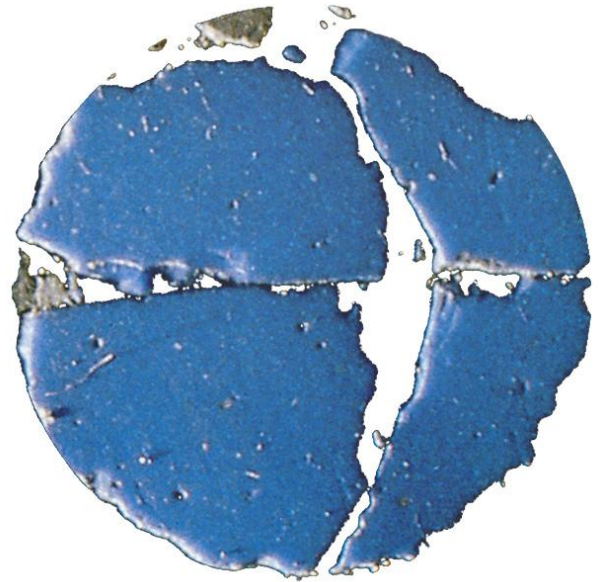

weet & durf

*De logica is weliswaar onverbiddelijk,
maar een mens, die leven wil, weerstaat zij niet.*

Franz Kafka

Filosofie aan de **Schelde**
Antwerpen 21 - 24 maart 2013

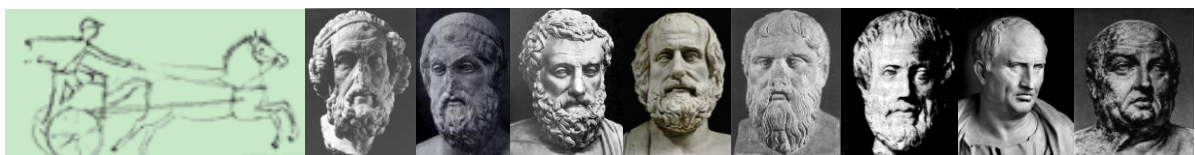
www.weetendurf.nl

Tragedie en Filosofie

Antwerpen
21 - 24 Maart 2013

**Jaap Gruppelaar
&
Ben Schomakers**

[cursusprogramma ½ week € 375](#)

www.weetendurf.nl

J.Gruppelaar@kpnplanet.nl

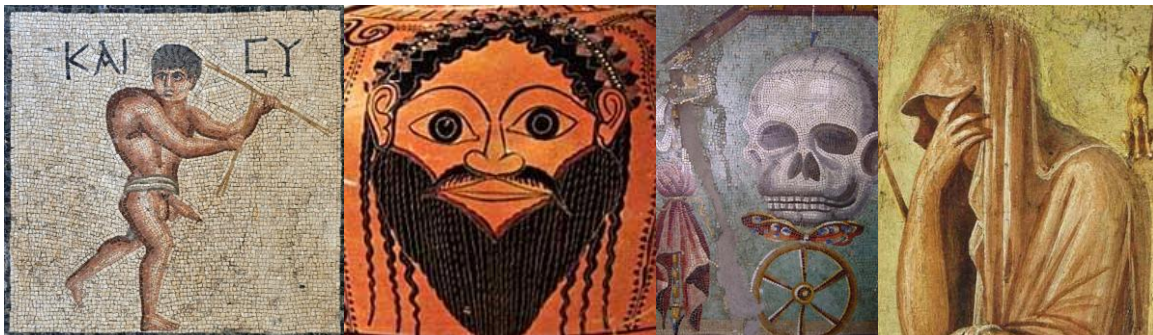

Filosofie aan de Schelde

Antwerpen 21 - 24 Maart 2013

Tragedie en Filosofie

De literatuur en filosofie van de oude Grieken blijken telkens opnieuw te fascineren. Hoe modern wij ook zijn, het mensbeeld zoals dat met name in de Griekse tragedies naar voren komt, behoudt zijn relevantie, om niet te zeggen urgentie. Nietzsche (1844-1900) grijpt terug op de Grieken voor zijn 'oneigentijdse' gedachten en geeft aan dat het zelfbegrip van moderne mensen, onder meer omdat het gefixeerd is op de algehele afschaffing van ongeluk en mislukking, een grotesk misverstand is. De Grieken wisten wel beter! Na - en veelal in het verlengde van - Nietzsche komen tal van filosofen ertoe om meer of minder radicale kritiek te formuleren op het zelfbegrip of zelfbeeld van moderne (al-te-moderne) mensen en bedienen zich daarbij van sommige gevaarlijke inzichten van de oude Grieken. Zo krijgt de moderne keuzevrijheid een tragisch accent als de aandacht uitgaat naar de pijn van keuzes en de moeite om die keuzes te verantwoorden. Ook het waardenpluralisme, dat zo kenmerkend is voor de moderne rechtsstaat, is niet langer een feest met voor elk wat wils, als het besef toeneemt dat die rijkdom van waarden scherpe conflicten tussen mensen onvermijdelijk maakt. En de twijfel knaagt aan de vanzelfsprekendheid van ons aller streven om met alle mogelijke middelen een gezond, veilig en aangenaam leven te leiden, ja om inderdaad leiding te geven aan het eigen leven (en de eigen dood). Die twijfel groeit en wel niet zozeer omdat dit streven weer eens gehinderd wordt door tegenslagen, maar juist omdat het gewenste eindresultaat afschrikwekkend blijkt te zijn: een leven onder controle, een wereld van eigen makelij.

En jij ...

Mens of masker

Het lot

Iphigeneia

De cursus bouwt voort op een thema uit het werk van Bernard Williams (1929-2003) en Martha Nussbaum (1947). Williams en Nussbaum zijn geïnteresseerd in de voor de klassieke moraal cruciale kwestie van het toeval (*tuchè*): leren leven met het toeval, omdat het toeval vroeg of laat toch onze verstandige plannen in de war schopt en omdat juist ook het toeval uitmaakt wat van waarde is in het leven.

Wat is de relevantie van het tragische voor onze eigen tijd? Het is de bedoeling van deze cursus om de impliciete filosofische antropologie van de Griekse tragedie te reconstrueren en op zijn huidige relevantie te onderzoeken. We gaan in op moderne interpretaties van de tragedie, maar ook op klassieke zoals die van Aristoteles. Dit overzicht van diverse benaderingen maakt het mogelijk de thematiek van Williams en Nussbaum verder uit te werken en toch ook van hun zienswijze af te wijken. Om de specifieke thematiek van de tragedie inzichtelijk te maken, staat een bespreking van enkele tragedies van Sophocles (*Koning Oedipus* en *Oedipus in Colonus*) op het programma.

De lessen zijn opgezet als hoorcolleges, maar uiteraard is er ruimte voor vragen en discussie. De docenten zullen bij gelegenheid ook met elkaar in discussie gaan.

Ter voorbereiding op de cursus krijgt u een syllabus toegestuurd. Het sociale programma voorziet in gemeenschappelijke lunches, enkele stadswandelingen, een film en wordt overigens na overleg ingericht.

Programma

Tragedie en filosofie

Donderdag 21 maart

19.00 - 22.00 Ontvangst, kennismaking

Vrijdag 22 maart

Griekse les

9.30 - 10.00 Jaap Gruppelaar - *Toelichting op het programma*

10.00 - 11.00 Jaap Gruppelaar - *Alleen de Grieken kunnen ons nog redden ...?!*

11.30 - 13.00 Ben Schomakers - *Aristoteles: tragedie als voorbereiding op het leven*

13.00 Lunch en stadswandeling

15.00 - 16.30 Jaap Gruppelaar - *Moreel toeval*

17.00 - 18.30 Ben Schomakers - *Ontvankelijkheid*

Zaterdag 23 maart

Gevaarlijk leven

9.30 - 11.00 Jaap Gruppelaar - *Breekbaarheid: bedreiging en bekoring*

11.30 - 13.00 Ben Schomakers - *Het verlangen van Oedipus*

13.00 Lunch en stadswandeling

15.00 - 16.00 Tekstlezing: Sophocles, *Oedipus*

16.30 - 18.30 Film

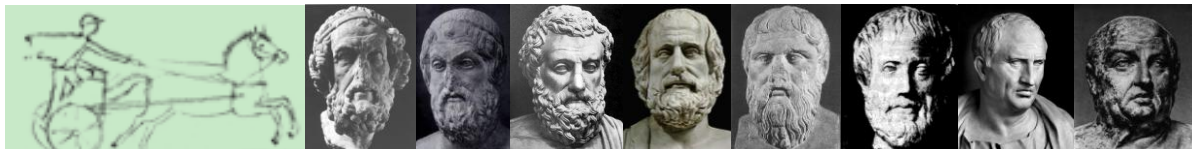
Zondag 24 maart

Grote zielen

10.00 - 11.15 Jaap Gruppelaar - *Voorbij winst en verlies*

11.45 - 13.00 Ben Schomakers - *De fascinatie voor het tragische*

13.00 Lunch en afscheid

Filosofie aan de Schelde

Overige cursusinformatie

In 2012 verhuisde het cursusprogramma van *Weet & Durf*, dat gewoonlijk plaatsvindt op het Franse platteland, naar de grote stad Berlijn. Dat bleek een succes. vandaar dat wij nu jaarlijks ook een cursus organiseren in een grote Europese stad. In 2013 bieden wij in Antwerpen een cursusprogramma van een halve week aan. Overigens, de cursussen in de Morvan gingen en gaan gewoon door.

Centraal station

De hemel boven Antwerpen

De Gratiën volgens Rubens

Het cursusprogramma duurt een halve week. We komen donderdagavond (21 maart) ter kennismaking bijeen in een (eet)café in de Antwerpse binnenstad. Wij laten u tijdig weten waar. Mocht u niet in de gelegenheid zijn donderdagavond reeds om 19.00 u in Antwerpen te zijn dan kunt u iets later voor een kleiner hapje en een drankje aanschuiven. Vrijdag en zaterdag is de hele dag les, zondag alleen 's ochtends. Wij lunchen telkens op de cursuslocatie. Donderdag en vrijdag gaan wij 's avonds uit, samen of apart. Er is in Antwerpen uiteraard op allerlei gebied veel te doen. We reiken u graag enkele suggesties aan.

Cursuslocatie

De cursus vindt plaats in de Haringrokerij aan de Kronenburgstraat 34 (Antwerpen - Het Zuid, vlakbij Schelde, vlakbij Museum voor Moderne Kunsten, op 5 minuten loopafstand van de binnenstad). De Haringrokerij is een fraai gerestaureerd monument dat thans wordt bewoond door enkele gezinnen en waarin zich ook sfeervolle gemeenschappelijke ruimtes bevinden die, rustig gelegen aan een binnenplaats, zeer geschikt zijn voor ons onderwijs. In de buurt van de cursuslocatie bevinden zich tal van hotels, café's, restaurants.

Aanmelding

U kunt zich uiterlijk *tot 15 februari* aanmelden door het aanmeldingsformulier op te sturen naar: J. Gruppelaar, Van Twickelostraat 7, 7411 SC Deventer of door een e-mail (met aanmeldingsformulier) te sturen naar J.Gruppelaar@kpnplanet.nl. Liefst ontvangen wij uw inschrijving eerder in verband met onze voorbereidingen en uiteraard ook om de deelnemers z.s.m. te kunnen berichten of de cursus doorgang vindt.

Mocht u vragen hebben, stuur dan een e-mail met uw vraag en telefoonnummer, wij nemen z.s.m. contact met u op.

Kosten/Betaling

Deelname aan de cursus kost € 375. Over de betaling krijgt u half februari nader bericht. Bij de cursuskosten zijn inbegrepen koffie/thee, reader en drie lunches. Alle overige kosten zijn voor eigen rekening. U dient uw verblijf in Antwerpen zelf te regelen.

Cursusmateriaal

U krijgt een reader toegestuurd met achtergrondinformatie en teksten van auteurs die worden besproken.

Over de docenten

Dr. Ben Schomakers (1960) is opgeleid als wiskundige, classicus en filosoof en promoveerde op de vroege Griekse filosoof Parmenides. Hij doceerde in Leuven en Budapest en is nu zelfstandig gevestigd filosoof/vertaler (en fotograaf). In zijn boeken combineert hij een gedegen analyse van Griekse teksten met moderne filosofische vraagstellingen. Publicaties o.a.: *Aristoteles. Over poëzie*, Budel 2000; *Aristoteles. De ziel*, Budel 2001; *De kern van het zijnde. Inleiding tot de Metafysica van Aristoteles*, Budel 2005; 'The Rage of Heraclitus. Reflections on the Difficult Relation between the Philosopher and the Masses', in Nancy Van Deusen & Leonard J. Koff (red.), *On Mobs*, Leiden-Boston 2011, 41-62; *De taal van de hemel. Over de engelen en over Pseudo-Dionysius de Areopagiet*, Zoetermeer 2012. Zijn vertaling met een filosofische interpretatie van Sophocles' *Oedipus* verschijnt in het voorjaar van 2013.

Mr. dr. Jaap Gruppelaar (1958) is filosoof-historicus en jurist. Hij werkt als bestuursjurist en als editor/onderzoeker bij de Coornhert Stichting (www.coornhertstichting.nl). Recente publicaties: J. Gruppelaar, J.C. Bedaux en G. Verwey (red.), *Coornhert - Synode over gewetensvrijheid* (2008); J. Gruppelaar (red.), *Coornhert - Politieke Geschriften* (2009); J. Gruppelaar & G. Verwey (red.), *Coornhert: Polemist en vredezoeker* (2010) en J. Gruppelaar, J. Pieters en J. Rogiest (red.), *Un certain Hollandais: Coornhert over de grenzen van zijn tijd* (2013). Momenteel werkt hij aan een heruitgave/hertaling van Coornherts *Zedekunst, dat is wellevenskunst*.

INSCHRIJFFORMULIER

(u kunt meerdere personen opgeven)

Naam 1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
Adres _____
Postcode _____ Woonplaats _____
Tel. _____ e-mail _____

Ik schrijf mij/wij schrijven ons in voor:

Tragedie en filosofie 21 t/m 24 maart 2013 (Gruppelaar & Schomakers)

Datum: _____ Handtekening: _____

Opsturen naar: J. Gruppelaar, Van Twickelostraat 7, 7411 SC Deventer of als *attachment* naar J.Gruppelaar@kpnplanet.nl